3. Δεδομένου ότι καμιά διάταξη του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως δεν προβλέπει, στην περίπτωση που επιβάλλεται στον υπάλληλο η πειθαρχική κύρωση του υποβιβασμού, ιδιαίτερους κανόνες περί χορηγήσεως νέου κλιμακίου, το ζήτημα αυτό ανήκει στη διακριτική εξουσία της αρμόδιας για τους διορισμούς αρχής και δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι η τοποθέτηση του ενδιαφερομένου σε κλιμάκιο κατώτερο από εκείνο που είχε πριν από την επιβολή της κυρώσεως συνιστά αυτοτελή κύρωση.

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ CARL OTTO LENZ της 21ης Μαρτίου 1985 *

Κύριε πρόεδρε,
Κύριοι δικαστές,

Α. Οι συνεκδικαζόμενες υποθέσεις, επί των οποίων σήμερα παίρνω θέση, αφορούν τη νομιμότητα ενός πειθαρχικού μέτρου που έλαβε η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά ενός υπαλλήλου της.

Με έγγραφο της 10ης Σεπτεμβρίου 1981, η Επιτροπή ανακοίνωσε στον προσφεύγοντα, κύριο υπάλληλο διοικήσεως με βαθμό Α5, ότι είχε πληροφορίες σύμφωνα με τις οποίες ο προσφεύγων είχε υποπέσει σε βαριά παράβαση των υπαλληλικών του καθηκόντων που προκύπτουν από το άρθρο 11 και το άρθρο 17 του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως των υπαλλήλων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Η Επιτροπή στήριξε την εν λόγω αιτίαση σε δύο πραγματικά περιστατικά:

— στην πώληση εμπιστευτικών εγγράφων στην επιχείρηση Th. Trancu & Assoc. Market Research and Public Relation Consultants, Μιλάνο,

— την άσκηση μη επιτρεπόμενων εξωυπηρεσιακών δραστηριοτήτων.

Με το ίδιο έγγραφο η Επιτροπή κάλεσε τον προσφεύγοντα σε ακρόαση, σύμφωνα με το άρθρο 87 του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως, η οποία θα διεξήγετο από έναν από τους γενικούς διευθυντές της στις 7 Οκτωβρίου 1981. Το έγγραφο περιείχε επιπλέον τετρασέλιδο παράρτημα, στο οποίο οι αιτιάσεις εκθέτονταν αναλυτικότερα. Στο παράρτημα αυτό αναφερόταν ότι η Επιτροπή διέθετε τις επιστολές που είχαν ανταλλαγεί μεταξύ του προσφεύγοντος και του αγοραστή του, από τις οποίες προέκυπτε ότι ο προσφεύγων είχε χαρακτηρίσει τα έγγραφα ως « εμπιστευτικά » και « δύσκολο να αποκτηθούν ». Η Επιτροπή θεώρησε επιβαρυντικό το γεγονός ότι ο προσφεύγων δεν μπορούσε να λάβει τα έγγραφα επ' ευκαιρία της υπηρεσιακής του δραστηριότητας, αλλά ότι έπρεπε πρώτα να φροντίσει να τα αποκτήσει, ότι αυτό το έκανε συστηματικά κατά τη διάρκεια χρονικού διαστήματος επτά ετών (Σεπτέμβριος 1972 έως Απρίλιο 1979) και ότι γι' αυτό έλαβε αμοιβή.

Η δεύτερη αιτίαση αναφερόταν στην άσκηση μη επιτρεπόμενης δραστηριότητας. Ο ενδιαφερόμενος είχε μεν υποβάλει αίτηση αδείας για άσκηση εξωυπηρεσιακής απασχόλησης την 1η Σεπτεμβρίου 1972, η οποία αφορούσε « activité juridique administrative, notamment traduction ou révision en français des textes législatifs, rapports du Conseil et de l'Assemblée etc. » (« νομική διοικητική δραστηριότητα, ιδίως μετάφραση ή αναθεώρηση στα γαλλικά νομοθετικών κειμένων, εκθέσεων του Συμβουλίου και της Συνέλευσης κλπ. ») για λογαριασμό ενός « Gruppo saccarifero Veneto » έναντι μηνιαίας αμοιβής 12 000 βελγικών φράγκων. Η σχετική άδεια του χορηγήθηκε

* Μετάφραση από τα γερμανικά.

για το χρονικό διάστημα μεταξύ 25ης Σεπτεμβρίου 1972 και 31ης Δεκεμβρίου 1976.

Για τη μεταγενέστερη όμως απασχόλησή του ούτε ζήτησε ούτε έλαβε άδεια.

Η άσκηση των εξωυπηρεσιακών απασχολήσεων είναι παράνομη, δεδομένου ότι ο προσφεύγων έλαβε σημαντικά υψηλότερη αμοιβή και άσκησε την εν λόγω δραστηριότητα ως πλήρη απασχόληση προς ζημία της Επιτροπής.

Κατά την ακρόαση της 7ης Οκτωβρίου 1981, ο προσφεύγων τόνισε ότι η περαιτέρω μεταβίβαση των εγγράφων πραγματοποιήθηκε από μια οργάνωση με το όνομα « Meconsult » που είχαν ιδρύσει ιταλοί δημοσιογράφοι. Καταρχάς, για την περαιτέρω διοχέτευση των εγγράφων είχε φροντίσει ιδίως ο αδελφός του προσφεύγοντος· μετά τη μετάθεση του αδελφού του στην Τυνησία, ο προσφεύγων φρόντισε ο ίδιος ως ενδιάμεσος για την περαιτέρω μεταβίβαση των εγγράφων. Απόρρητα ή εμπιστευτικά έγγραφα δεν μεταβιβάστηκαν περαιτέρω. Ο χαρακτηρισμός των εγγράφων ως « απορρήτων ή εμπιστευτικών » μπορεί να εξηγηθεί από την πρακτική των δημοσιογράφων, οι οποίοι συχνά χρησιμοποιούν ειδικές λέξεις.

Ο προσφεύγων απέκρουσε την αιτίαση σχετικά με την άσκηση εξωυπηρεσιακής δραστηριότητας με πλήρη απασχόληση. Ισχυρίστηκε ότι οι προϊστάμενοί του ήξεραν για τη δραστηριότητα που ασκήθηκε εκτός του χρόνου υπηρεσίας. Αυτό που μπορούσε να του προσαφθεί ήταν απλώς ότι για ορισμένο χρονικό διάστημα δεν είχε ζητήσει ρητή άδεια.

Στη συνέχεια, ο προσφεύγων τόνισε ότι τα έγγραφα που είχε στην κατοχή της η Επιτροπή συγκεντρώθηκαν κατά τρόπο αυθαίρετο από την πρώην σύζυγό του. Επομένως η Επιτροπή έχει στη διάθεσή της ελλιπή μόνο έγγραφα. Εξάλλου, στον ίδιο επιδείχθηκαν μόνο τρία έγγραφα, τα οποία δεν έχουν αποδεικτική δύναμη. Δεν μπορεί να διατυπωθεί άποψη σχετικά με έγγραφα που η διοίκηση, αν και τα είχε στην κατοχή της, δεν του τα επέδειξε. Σε περίπτωση που υπάρχουν και άλλα αποδεικτικά μέσα η διοίκηση είναι υποχρεωμένη να του τα αναφέρει, επειδή μόνο αφού λάβει γνώση μπορεί να πάρει θέση.

Ο προσφεύγων υπέγραψε στις 23 Νοεμβρίου 1981 το σχέδιο πρακτικών της ακρόασης της 7ης Οκτωβρίου 1981. Από τις 30 Νοεμβρίου 1981 έως τις 31 Ιανουαρίου 1982 και ξανά από την 1η Μαρτίου 1982 είχε αναρρωτική άδεια. Με έγγραφο της 20ής Ιανουαρίου 1982 η καθής του διαβίβασε τα τελικά πρακτικά ακρόασης με την παράκληση να τα επιστρέψει αφού τα υπογράψει. Το έγγραφο αυτό, εντούτοις, δεν περιήλθε στον προσφεύγοντα, δεδομένου ότι δεν κατοικούσε πλέον στη διεύθυνση που είχε ανακοινώσει στην καθής. Αντίγραφο του εγγράφου της 20ής Ιανουαρίου 1982 παραδόθηκε προσωπικώς στον προσφεύγοντα στις 4 Μαρτίου 1982. Ούτε μετά από αυτό υπογράφηκαν τα πρακτικά από τον προσφεύγοντα.

Στις 11 Ιουλίου 1982, η καθής απευθύνθηκε στο πειθαρχικό συμβούλιο και του διαβίβασε την έκθεση που είχε συνταχθεί από τις 17 Μαΐου 1982 σύμφωνα με το άρθρο 1 του παραρτήματος IX του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως των υπαλλήλων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Στην έκθεση αυτή προσάπτονται στον προσφεύγοντα οι ακόλουθες παραβάσεις καθήκοντος:

— πώληση εμπιστευτικών εγγράφων,

— μη επιτρεπόμενες εξωυπηρεσιακές απασχολήσεις.

Οι αναφερθείσες παραβάσεις καθήκοντος θεωρήθηκαν ως παραβάσεις του άρθρου 12 και του άρθρου 17 του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως των υπαλλήλων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Η αιτίαση περί ασκήσεως δραστηριότητος με *πλήρη* απασχόληση δεν περιέχεται πλέον στην έκθεση.

Στις 8 Ιουλίου 1982, ο πρόεδρος του πειθαρχικού συμβουλίου απέστειλε στο συνήγορο του προσφεύγοντος την έκθεση, καθώς και όλα τα επιβαρυντικά για τον προσφεύγοντα έγγραφα.

Στις 12 Οκτωβρίου 1982 πραγματοποιήθηκε παρουσία του νομικού του συμβούλου η ακρόαση του προσφεύγοντος ενώπιον του πειθαρχικού συμβουλίου. Στις 3 Δεκεμβρίου 1982, το πειθαρχικό συμβούλιο εξέδωσε την αιτιολογική γνώμη που προβλέπεται στο άρθρο 7 του παραρτήματος IX του κανονισμού

υπηρεσιακής καταστάσεως. Στην εν λόγω αιτιολογημένη γνώμη το πειθαρχικό συμβούλιο καταλήγει στο εξής συμπέρασμα:

— Σχετικά με την πώληση εμπιστευτικών εγγράφων

Η αιτίαση της Επιτροπής περί πωλήσεως εμπιστευτικών εγγράφων δεν επιβεβαιώθηκε, δεδομένου ότι τα έγγραφα που περιλαμβάνονται στο φάκελο είχαν εγκριθεί από την Επιτροπή και είχαν δημοσιευτεί.

— Σχετικά με την περαιτέρω μεταβίβαση των εγγράφων

Ο προσφεύγων συνέπραξε εντούτοις κατά τη διάρκεια επτά ετών στην επί πληρωμή περαιτέρω μεταβίβαση εγγράφων της Επιτροπής και του ΟΟΣΑ, η εμφάνιση των οποίων ενίοτε είχε αλλαχθεί ηθελημένα για να αυξηθεί η τιμή τους.

— Σχετικά με την εξωυπηρεσιακή απασχόληση από το 1972 έως το 1976

Η εξωυπηρεσιακή δραστηριότητα που πράγματι ασκήθηκε ήταν μεγαλύτερης εκτάσεως από αυτή που η Επιτροπή είχε επιτρέψει.

— Σχετικά με την εξωυπηρεσιακή απασχόληση από το 1977 έως το 1982

Για το χρονικό αυτό διάστημα, ο προσφεύγων ούτε ζήτησε ούτε έλαβε άδεια για την εξωυπηρεσιακή απασχόληση.

Τελειώνοντας, το πειθαρχικό συμβούλιο έλαβε ακόμη υπόψη του το εξής:

— οι υπηρεσιακές εκθέσεις κρίσεως του προσφεύγοντος στο εν λόγω χρονικό διάστημα ήταν θετικές τόσο ως προς την ικανότητά του όσο και ως προς την υπηρεσιακή του συμπεριφορά·

— κατά την περαιτέρω μεταβίβαση των εγγράφων ο προσφεύγων βοηθήθηκε από την πρώην σύζυγό του, η οποία διέθετε τα πλήρη έγγραφα από τα οποία έδωσε στην Επιτροπή ένα απόσπασμα. Σύμφωνα με τα λεγόμενά του ο προσφεύγων δεν διέθετε τα πλήρη έγγραφα για να προετοιμάσει την υπεράσπισή του·

— κατά το χρόνο της ασκήσεως της εξωυπηρεσιακής δραστηριότητας που δεν είχε εγκριθεί οι προϊστάμενοι του προσφεύγοντος ενημερώθηκαν για την εξωυπηρεσιακή του απασχόληση.

Κατόπιν όλων αυτών, το πειθαρχικό συμβούλιο πρότεινε να επιβληθεί στον προσφεύγοντα η πειθαρχική ποινή που προβλέπεται στο άρθρο 86, παράγραφος 2, στοιχείο ε): τον υποβιβασμό κατά βαθμό (υποβιβασμός από το βαθμό Α5 στο βαθμό Α6).

Στις 3 Ιανουαρίου 1983, μετά από νέα ακρόαση του προσφεύγοντος στις 20 Δεκεμβρίου 1982, η αρμόδια για τους διορισμούς αρχή εξέδωσε την απόφασή της. Με την απόφαση αυτή η αρμόδια για τους διορισμούς αρχή ακολούθησε την πρόταση του πειθαρχικού συμβουλίου τόσο ως προς την εκτίμηση των πραγματικών περιστατικών όσο και ως προς την πειθαρχική ποινή. Ο προσφεύγων υποβιβάστηκε από τις 4 Ιανουαρίου 1983 στο βαθμό Α6, κλιμάκιο 4, με αρχαιότητα στο κλιμάκιο από την 1η Ιανουαρίου 1983.

Στις 29 Μαρτίου 1983, ο προσφεύγων υπέβαλε ένσταση κατά της αποφάσεως αυτής, η οποία εντούτοις απορρίφθηκε από την αρμόδια για τους διορισμούς αρχή στις 18 Αυγούστου 1983 (επιδόθηκε στον προσφεύγοντα στις 23 Αυγούστου 1983).

Στις 18 Νοεμβρίου 1983, ο προσφεύγων κατέθεσε δύο προσφυγές στο Δικαστήριο. Με την πρώτη προσφυγή (υπόθεση 255/83) ζητεί από το Δικαστήριο:

1) να ακυρώσει την απόφαση της Επιτροπής της 3ης Ιανουαρίου 1983, με την οποία επιβλήθηκε στον προσφεύγοντα η ποινή υποβιβασμού σε χαμηλότερο βαθμό·

2) να ακυρώσει τη ρητή απόρριψη της διοικητικής ένστασης του προσφεύγοντος της 18ης Αυγούστου 1983·

3) να καταδικάσει την καθής να καταβάλει στον προσφεύγοντα την από την 4η Ιανουαρίου 1983 διαφορά μεταξύ των απο-

λαβών που θα είχε λάβει αν είχε συνεχίσει την κανονική του σταδιοδρομία και αυτήν που έλαβε μετά τον υποβιβασμό του σε χαμηλότερο βαθμό, καθώς και αυτών που θα λάβει λόγω της πρόωρης συνταξιοδότησής του·

4) να καταδικάσει την καθής στην αποζημίωση της ηθικής ζημίας που εκτιμάται — με την επιφύλαξη μεταβολών — σε 10 εκατομμύρια βελγικά φράγκα·

5) να καταδικάσει την καθής στα δικαστικά έξοδα.

Με τη δεύτερη προσφυγή (υπόθεση 256/83), που ο ίδιος ο προσφεύγων χαρακτηρίζει άνευ αντικειμένου σε περίπτωση που γίνει δεκτή η πρώτη προσφυγή, ζητείται από το Δικαστήριο:

1) να αναγνωρίσει τα υπηρεσιακά πταίσματα της Επιτροπής·

2) να αναγνωρίσει ότι αυτά αποτελούν την αποκλειστική αιτία της βαριάς και ανίατης ασθένειας από την οποία προσβλήθηκε ο προσφεύγων·

3) να καταδικάσει την καθής να καταβάλει στον προσφεύγοντα

— 12 εκατομμύρια βελγικά φράγκα για αποκατάσταση των υλικών ζημιών και

— 5 εκατομμύρια βελγικά φράγκα για αποκατάσταση της ηθικής ζημίας·

4) να καταδικάσει την καθής στο σύνολο των δικαστικών εξόδων.

Η Επιτροπή ζητεί από το Δικαστήριο να απορρίψει και τις δύο προσφυγές και να αποφανθεί κατά νόμο επί των δικαστικών εξόδων.

Β. Επί των επί μέρους λόγων της προσφυγής και των αιτημάτων η άποψή μου είναι η εξής:

Ι. Άρση της πειθαρχικής ποινής

1. Με τον πρώτο λόγο της προσφυγής διατυπώνεται η αιτίαση ότι τα δικαιώματα υπερασπίσεως περιορίστηκαν λόγω του ότι η Επιτροπή διαβίβασε στον προσφεύγοντα τα πλήρη έγγραφα μόλις 9 μήνες μετά την έναρξη της πειθαρχικής διαδικασίας και, επίσης, λόγω του ότι δεν γνωστοποίησε στον προσφεύγοντα πριν από την ακρόαση της 7ης Οκτωβρίου 1981 αν η αντιμετωπιζόμενη πειθαρχική ποινή απαιτούσε ή όχι την παρέμβαση του πειθαρχικού συμβουλίου.

Η Επιτροπή παραδέχεται ότι τα πλήρη έγγραφα δεν τέθηκαν αμέσως στη διάθεση του προσφεύγοντος. Αυτό οφείλεται στο ότι ο προσφεύγων δεν ζήτησε την εξέταση των εγγράφων και η Επιτροπή, εξάλλου, ήταν πεπεισμένη ότι η παροχή των εγγράφων ήταν περιττή, δεδομένου ότι ο προσφεύγων είχε λάβει γνώση του περιεχομένου τους. Τέλος, επρόκειτο για τη δική του αλληλογραφία. Εξάλλου, ο προσφεύγων δεν εμποδίστηκε ως προς την υπεράσπισή του, δεδομένου ότι μπορούσε να αποδείξει ότι τα έγγραφα που μεταβιβάστηκαν περαιτέρω δεν αποτελούσαν εμπιστευτικά έγγραφα.

Η ακρόαση της 7ης Οκτωβρίου 1981 απέβλεπε στο να δοθεί στον προσφεύγοντα η ευκαιρία να λάβει θέση επί των αιτιάσεων που διατυπώθηκαν κατ' αυτού. Η ακρόαση αυτή, παρόλο που εμπίπτει ήδη στο πλαίσιο του άρθρου 87 του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως των υπαλλήλων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, απέβλεπε ιδίως στο να διευκολύνει την αρμόδια για τους διορισμούς αρχή να λάβει απόφαση σχετικά με την περαιτέρω διαδικασία: ή να αναστείλει τη διαδικασία ή να συνεχίσει την πειθαρχική διαδικασία.

Δεδομένου ότι είναι αναμφισβήτητο ότι τα πλήρη έγγραφα σχετικά με την πειθαρχική διαδικασία παραδόθηκαν στο συνήγορο του προσφεύγοντος στις 8 Ιουλίου 1982, πρέπει να εξεταστεί αν η εν λόγω παράδοση πραγματοποιήθηκε εγκαίρως. Αυτό προϋποθέτει μια κάπως πιο κατά βάθος εξέταση του άρθρου 87 και του παραρτήματος IX του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως των υπαλλήλων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

Σύμφωνα με το άρθρο 87, παράγραφος 1, η αρμόδια για τους διορισμούς αρχή μπορεί να προβεί σε συστάσεις ή επιπλήξεις· ο υπάλληλος πρέπει προηγουμένως να ακουστεί. Αυτή την πρώτη εναλλακτική δυνατότητα επιθυμώ να την χαρακτηρίσω ως « άτυπη πειθαρχική διαδικασία ».

Σύμφωνα με το άρθρο 87, παράγραφος 2, οι άλλες (βαρύτερες) πειθαρχικές ποινές επιβάλλονται από την αρμόδια για τους διορισμούς αρχή μετά τη διεξαγωγή της πειθαρχικής διαδικασίας που ρυθμίζεται στο παράρτημα IX· και στην περίπτωση αυτή ο υπάλληλος πρέπει προηγουμένως να ακουστεί. Τη δεύτερη αυτή εναλλακτική δυνατότητα επιθυμώ να την χαρακτηρίσω ως την καθαυτή « τυπική πειθαρχική διαδικασία ».

Σύμφωνα με το άρθρο 87 του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως, ο ενδιαφερόμενος πρέπει επομένως να ακουστεί σε δύο περιπτώσεις: πριν από την επιβολή επιπλήξεως ή συστάσεως σύμφωνα με την πρώτη παράγραφο ή πριν από την απόφαση περί κινήσεως της τυπικής πειθαρχικής διαδικασίας, σύμφωνα με τη δεύτερη παράγραφο.

Κατά την άποψή μου οι ακροάσεις σύμφωνα με τις δύο παραγράφους του άρθρου 87 μπορούν απολύτως να συμπίπτουν. Αν μετά την ακρόαση προκύπτει, κατά την άποψη της αρμόδιας για τους διορισμούς αρχής, μια όχι τόσο βαριά παράβαση καθήκοντος, η εν λόγω αρχή μπορεί άνευ ετέρου να προβεί σε σύσταση ή επίπληξη. Εντούτοις, αν η παράβαση καθήκοντος εμφανίζεται μετά την ακρόαση ως αρκετά βαριά, η αρμόδια για τους διορισμούς αρχή οφείλει να συγκαλέσει το πειθαρχικό συμβούλιο. Πάντως δεν μπορεί να απαιτείται, όπως ισχυρίζεται ο προσφεύγων, ότι η αρμόδια για τους διορισμούς αρχή πρέπει ήδη κατά την ακρόαση να έχει αποφασίσει τη σύγκληση του πειθαρχικού συμβουλίου σύμφωνα με το άρθρο 87, παράγραφος 2. Τέλος, η ακρόαση πρέπει να διευκολύνει την υπεράσπιση του προσφεύγοντα και να καθιστά δυνατή στην Επιτροπή τη λήψη αποφάσεως σχετικά με τις περαιτέρω ενέργειές της. Εφόσον η ακρόαση του ενδιαφερομένου πραγματοποιηθεί και, στη συνέχεια, η αρμόδια για τους διορισμούς αρχή σχηματίσει μια εικόνα σχετικά με τη βαρύτητα της παραβάσεως καθήκοντος που προσάπτεται στον ενδιαφερόμενο, τίποτε δεν συνηγορεί υπέρ της διεξαγωγής νέας ακροάσεως, αν η αρμόδια για τους διορισμούς αρχή σκέπτεται στη συνέχεια να προωθήσει την υπόθεση στο πειθαρχικό συμβούλιο. Πράγματι, αφενός, πραγματοποιήθηκε ήδη ακρόαση, όπως απαιτείται από το άρθρο 87, παράγραφος 2· αφετέρου, ο ενδιαφερόμενος αποκτά τότε τις δικονομικές εγγυήσεις που προβλέπονται στο παράρτημα IX του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως των υπαλλήλων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και του παρέχουν ευρύτερα δικαιώματα. Συνεπώς, θεωρώ ότι δεν προβλέπεται δεύτερη ακρόαση από τον εν λόγω κανονισμό.

Σύμφωνα με το άρθρο 2 του παραρτήματος IX του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως των υπαλλήλων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, ο διωκόμενος υπάλληλος δικαιούται, μετά τη λήψη της έκθεσης (την οποία η αρμόδια για τους διορισμούς αρχή διαβιβάζει στο πειθαρχικό συμβούλιο) να λάβει πλήρη γνώση του ατομικού του φακέλου και να λάβει αντίγραφο όλων των εγγράφων της διαδικασίας.

Η έκθεση που συντάχθηκε στις 7 Μαΐου 1982 για το πειθαρχικό συμβούλιο περιήλθε σ' αυτό στις 11 Ιουνίου 1982. Με τον τρόπο αυτό κινήθηκε η τυπική πειθαρχική διαδικασία. Η έκθεση, καθώς και όλος ο φάκελος της πειθαρχικής δίωξης, διαβιβάσθηκαν στις 8 Ιουλίου 1982 στο συνήγορο του προσφεύγοντος. Επομένως, ο προσφεύγων διέθετε περισσότερο από τρεις μήνες, δηλαδή κατά την άποψή μου υπεραρκετό χρονικό διάστημα, για να προετοιμάσει την υπεράσπισή του ενώπιον του πειθαρχικού συμβουλίου — η ακρόαση πραγματοποιήθηκε στις 11 Οκτωβρίου 1982.

Υπολείπεται ακόμη να κριθεί αν η αρμόδια για τους διορισμούς αρχή ήταν υποχρεωμένη, πέρα από το γράμμα του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως των υπαλλήλων, να διαβιβάσει στον ενδιαφερόμενο ήδη πριν από την έναρξη της τυπικής πειθαρχικής διαδικασίας όλο το φάκελο. Όπως ήδη αναφέρθηκε, ο κανονισμός δεν το προβλέπει αυτό και επίσης από την απόφαση του Δικαστηρίου της 17ης Δεκεμβρίου 1981 στην υπόθεση 115/80 [1] δεν μπορεί να συναχθεί παρόμοια υποχρέωση. Στην υπόθεση 115/80, η αρμόδια για τους διορισμούς αρχή δεν είχε επιτρέψει στο συνήγορο του ενδιαφερομένου στην εν λόγω υπόθεση να εξετάσει το φάκελο της πειθαρχικής δίωξης. Στην προκειμένη περίπτωση, εντούτοις, δεν ζητήθηκε καθόλου η εξέταση όλου του φακέλου· ο προσφεύγων ανέφερε μόνο ότι δεν μπορούσε να διατυπώσει άποψη σχετικά με έγγραφα που δεν του είχαν διαβιβασθεί.

Εξάλλου, πρέπει να τονιστεί ότι στην περίπτωση της υπόθεσης 115/80 [1] επρόκειτο για

1 — Απόφαση της 17ης Δεκεμβρίου 1981 στην υπόθεση 115/80, René Demont κατά Επιτροπής, Συλλογή 1981, σ. 3147.

διαδικασία που εγώ θα αποκαλούσα « άτυπη πειθαρχική διαδικασία ». Στο πλαίσιο αυτό, το Δικαστήριο έκανε δεκτό ότι από το άρθρο 4, παράγραφος 2, του παραρτήματος IX του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως των υπαλλήλων δεν μπορεί να συναχθεί ότι τα δικαιώματα που εξασφαλίζονται με το εν λόγω άρθρο στον ενδιαφερόμενο στο πλαίσιο της τυπικής πειθαρχικής διαδικασίας δεν πρέπει quasi e contrario να παρέχονται στον ενδιαφερόμενο στην περίπτωση άτυπης πειθαρχικής διαδικασίας. Το Δικαστήριο δεν αποφάνθηκε εντούτοις ότι πρέπει να ισχύουν πρόσθετα δικαιώματα υπερασπίσεως στο πλαίσιο της τυπικής πειθαρχικής διαδικασίας, τα οποία δεν περιέχονται στο άρθρο 87 και το παράρτημα IX του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως των υπαλλήλων.

Κατόπιν όλων αυτών θεωρώ αβάσιμη την πρώτη αιτίαση και ως προς τα δύο σκέλη της.

2. Με τη δεύτερη αιτίαση ο προσφεύγων προσάπτει στην αρμόδια για τους διορισμούς αρχή ότι έλαβε την απόφασή της βάσει ελλιπούς φακέλου και παρέλειψε να καλέσει σε ακρόαση την πληροφοριοδότριά της, την πρώην σύζυγο του προσφεύγοντος, ή έστω και να τους φέρει σε αντιπαράσταση.

Σ' αυτό η Επιτροπή απαντά ότι ο προσφεύγων είχε την ευκαιρία να προσκομίσει όλα τα έγγραφα στα οποία στηρίζεται η υπεράσπισή του· εξάλλου, κατά τη διάρκεια της διαδικασίας δεν ζήτησε να συμπληρωθεί ο φάκελος ή να ακουστεί η σύζυγός του.

Κατά την άποψή μου ούτε η αιτίαση αυτή είναι βάσιμη.

Αφενός, ο προσφεύγων δεν ζήτησε κατά τη διάρκεια της πειθαρχικής διαδικασίας τη διενέργεια των αναφερθέντων ερευνών. Αφετέρου, δεν κατέδειξε τι θα μπορούσε να επιτευχθεί με τις εν λόγω έρευνες. Δεν έκανε καν υπαινιγμό σχετικά με το τι θα μπορούσαν να περιλαμβάνουν τα έγγραφα που δεν προσκομίστηκαν και μέχρι ποίου σημείου θα μπορούσε η αντιπαράσταση με την πρώην σύζυγό του να επιφέρει περαιτέρω ουσιαστική διασάφηση εν προκειμένω.

Με δεδομένη την πραγματική αυτή κατάσταση δεν μπορεί να προσαφθεί ούτε στο πειθαρχικό συμβούλιο ούτε στην αρμόδια για τους διορισμούς αρχή ότι παρέλειψαν να προβούν στα απαραίτητα μέτρα προς διευκρίνιση της κατάστασης.

3. Με την τρίτη αιτίαση ο προσφεύγων προσάπτει στην αρμόδια για τους διορισμούς αρχή ότι δεν εκπλήρωσε σωστά το καθήκον βοήθειας και μέριμνας που υπέχει από το άρθρο 24 του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως των υπαλλήλων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Λόγω του καθήκοντος μέριμνας υπέρ του υπαλλήλου επιβαλλόταν να εξετασθεί αμέσως αν τα μεταβιβασθέντα περαιτέρω έγγραφα ήταν πράγματι εμπιστευτικά και αν ο προσφεύγων είχε εκπληρώσει τις υπηρεσιακές του υποχρεώσεις έναντι της Επιτροπής. Εξάλλου, η αρμόδια για τους διορισμούς αρχή έπρεπε να προστατεύσει τον προσφεύγοντα από τις συκοφαντίες της πληροφοριοδότριάς της.

Σ' αυτό η Επιτροπή απαντά ότι το καθήκον μέριμνας σύμφωνα με το άρθρο 24 του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως των υπαλλήλων επέβαλε τη διεξαγωγή της πειθαρχικής διαδικασίας με αυστηρή τήρηση των δικαιωμάτων υπερασπίσεως του ενδιαφερομένου. Πράγματι, η πειθαρχική διαδικασία είχε ακριβώς ως αποτέλεσμα ότι οι αιτιάσεις που αρχικά προβλήθηκαν δεν αποδείχθηκαν βάσιμες σε όλη τους την έκταση.

Συμφωνώ με την Επιτροπή ότι κατά ορθή αντίληψη του καθήκοντος μέριμνας σύμφωνα με το άρθρο 24 του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως των υπαλλήλων απαιτείται καταρχάς, όταν υπάρχουν σοβαρές μομφές κατά υπαλλήλου η πειθαρχική διαδικασία να διεξάγεται ορθώς. Δεν θεωρώ ανεπίτρεπτο ο υπάλληλος να αντιμετωπίζει καταρχάς τις μομφές που του προσάπτονται ώστε να μπορεί στη συνέχεια να προβάλλει κατά την ακρόαση ό,τι απαιτείται για την υπεράσπισή του. Πράγματι ακριβώς σ' αυτό χρησιμεύει η πειθαρχική διαδικασία.

Ασφαλώς είναι ασυνήθιστο το ότι η αρμόδια για τους διορισμούς αρχή προσήψε στον ενδιαφερόμενο ότι από το 1972 άσκησε « εξωυπηρεσιακή δραστηριότητα » με πλήρη

απασχόληση και έτσι, στην καλύτερη περίπτωση, άσκησε τα καθήκοντά του στην Επιτροπή ως μερικώς απασχολούμενος. Εξάλλου, δύσκολα μπορεί ο προσφεύγων να προσάψει στην Επιτροπή ότι τον έθεσε αμέσως αντιμέτωπο με αυτή τη μομφή. Έπρεπε η Επιτροπή, μήπως, να διεξαγάγει πρώτα έρευνες σε τρίτους; Μετά την ακρόαση του προσφεύγοντος στις 7 Οκτωβρίου 1981, η Επιτροπή παραιτήθηκε από την αιτίαση αυτή.

Κατά την άποψή μου το ίδιο συμβαίνει με την καθυστερημένη εξέταση του εμπιστευτικού χαρακτήρα των εγγράφων που μεταβιβάστηκαν περαιτέρω.

Τα έγγραφα που περιλαμβάνονται στο φάκελο της Επιτροπής χαρακτηρίζονταν ως εμπιστευτικά ή μυστικά. Δεν αποσαφηνίστηκε για ποιο λόγο η αρμόδια για τους διορισμούς αρχή δεν ανέθεσε στην περίπτωση αυτή στην υπηρεσία της ασφαλείας να καταπιαστεί με την υπόθεση αυτή, όπως επιβαλλόταν βάσει αποφάσεως της Επιτροπής του έτους 1975. Αυτό έπρεπε εντούτοις να γίνει προς το συμφέρον της υπηρεσιακής ασφάλειας και όχι οπωσδήποτε προς το συμφέρον του ενδιαφερομένου. Ο εν λόγω ενδιαφερόμενος αμφισβήτησε μεν ήδη από την πρώτη του ακρόαση στις 7 Οκτωβρίου 1981 ότι μεταβίβασε περαιτέρω εμπιστευτικά ή μυστικά έγγραφα. Εντούτοις, ως εξήγηση για το ότι στην προκείμενη αλληλογραφία τα αναφερθέντα έγγραφα χαρακτηρίσθηκαν ως μυστικά ή εμπιστευτικά, ανέφερε ορισμένες « δημοσιογραφικές πρακτικές ». Αν είχε καταδείξει ήδη κατά την ακρόαση αυτή ότι ο χαρακτηρισμός « μυστικά ή εμπιστευτικά » ήταν επινόηση του Meconsult, η αρμόδια για τους διορισμούς αρχή θα είχε οπωσδήποτε υποχρεωθεί ήδη κατά το χρονικό αυτό σημείο έναντι του προσφεύγοντος να επανεξετάσει τον εμπιστευτικό ή μυστικό χαρακτήρα των εγγράφων. Εντούτοις, δεδομένου ότι ο προσφεύγων δεν προέβη σε παρόμοια υπόδειξη δεν μπορεί να προσαφθεί στην αρμόδια για τους διορισμούς αρχή ότι ο πραγματικός χαρακτήρας των εγγράφων διασαφηνίστηκε για πρώτη φορά από το πειθαρχικό συμβούλιο.

Επομένως θεωρώ και αυτή την αιτίαση ως αβάσιμη.

4. Με την τέταρτη αιτίαση ο προσφεύγων ισχυρίζεται ότι παραβιάσθηκε η γενική αρχή « in dubio pro reo »· ταυτόχρονα διακρίνει ορισμένες αντιφάσεις στην αιτιολογία της απόφασης περί υποβιβασμού. Δεν ελήφθη υπόψη ότι δεν αποδείχθηκε ότι ο προσφεύγων επεδίωξε προσωπικό όφελος από την περαιτέρω μεταβίβαση των εγγράφων· εντούτοις, θεωρήθηκε ότι ο ρόλος του προσφεύγοντος είναι σημαντικότερος από το ρόλο ενός « απλού ενδιαμέσου ».

Η Επιτροπή αντιτείνει ότι ελήφθη υπόψη το γεγονός ότι ο προσφεύγων δεν επεδίωξε κανένα προσωπικό όφελος από την περαιτέρω μεταβίβαση των εγγράφων· εξάλλου δεν υπάρχει αμφιβολία ότι ο προσφεύγων για πολλά χρόνια, έχοντας πλήρη γνώση των πραγμάτων, συνέπραξε στην περαιτέρω μεταβίβαση των εγγράφων.

Από τη γνώμη του πειθαρχικού συμβουλίου και από την απόφαση περί υποβιβασμού της αρμόδιας για τους διορισμούς αρχής προκύπτει ότι δεν μπορεί να αποδειχθεί σε βάρος του προσφεύγοντος ότι απεκόμισε προσωπικό όφελος από την περαιτέρω μεταβίβαση των εγγράφων. Πάντως, δεδομένου ότι ο προσφεύγων παραδέχτηκε ενώπιον του πειθαρχικού συμβουλίου, μεταξύ άλλων, ότι μερικές φορές απέκτησε και ο ίδιος έγγραφα και πλήρωσε τον προμηθευτή, θεωρώ και εγώ βέβαιο ότι δεν περιορίσθηκε στο ρόλο ενός « απλού ενδιαμέσου ».

Επομένως θεωρώ και αυτή την αιτίαση ως αβάσιμη.

5. Με την πέμπτη του αιτίαση, ο προσφεύγων προσάπτει στην αρμόδια για τους διορισμούς αρχή επιπροσθέτως σειρά σφαλμάτων κατά τη νομική αξιολόγηση των διαπιστωθέντων πραγματικών περιστατικών, καθώς και κατά την αιτιολόγηση της ποινής. Παραπονείται ότι αδίκως του προσήφθη ότι αλλοίωσε το χαρακτήρα και την εξωτερική μορφή των εγγράφων προκειμένου να αυξηθεί η τιμή τους. Ακριβώς αυτό που δεν έκανε ήταν να θέσει το χαρακτηρισμό « εμπιστευτικά » πάνω στα έγγραφα· εξάλλου οι τιμές των εγγράφων διατηρήθηκαν.

Κατά την εκτίμηση της εξωυπηρεσιακής του δραστηριότητας η αρμόδια για τους διορισμούς αρχή κακώς συμπεριέλαβε τα έξοδα παραστάσεως στην αμοιβή, κακώς ισχυρίστηκε ότι η εξωυπηρεσιακή δραστηριότητα αποτελεί κάτι περισσότερο από μία « activité juridico-administative » (« δραστηριότητα νομικής και διοικητικής φύσεως »), όπως την είχε χαρακτηρίσει ο προσφεύγων· τέλος, κακώς θεώρησε την εξωυπηρεσιακή δραστηριότητα ως σοβαρή παράβαση των υπηρεσιακών του καθηκόντων, δεδομένου ότι οι προϊστάμενοί του στην υπηρεσία ήταν ενήμεροι και είχαν τη γνώμη ότι η υπηρεσιακή του απόδοση δεν θιγόταν από την εν λόγω δραστηριότητα.

Η Επιτροπή απαντά ότι στην προσβαλλόμενη απόφαση *δεν* υποστηρίζεται ότι ο προσφεύγων αλλοίωσε *προσωπικά* ο ίδιος τα έγγραφα, αλλά διευκρινίζεται απλώς ότι ο προσφεύγων συνέπραξε στην περαιτέρω μεταβίβαση αλλοιωμένων εγγράφων έχοντας πλήρη επίγνωση του γεγονότος. Όσον αφορά την εξωυπηρεσιακή δραστηριότητα, από το ύψος της αμοιβής του συνάγεται ότι συνεπαγόταν περισσότερο εκτεταμένη ευθύνη απ' ό,τι ανέφερε ο προσφεύγων στις αιτήσεις του για άδεια.

Από την απόφαση περί υποβιβασμού, καθώς επίσης και από τη γνώμη του πειθαρχικού συμβουλίου προκύπτει ότι στον προσφεύγοντα δεν προσήφθη η *προσωπική* αλλοίωση των εγγράφων. Επίσης, όσον αφορά την εξωυπηρεσιακή δραστηριότητα, θεωρώ ότι η εκτίμηση της αρμόδιας για τους διορισμούς αρχής ευσταθεί. Σε περίπτωση αμοιβής 12 000 βελγικών φράγκων μηνιαίως για « μεταφραστική ιδίως εργασία » χρειάζεται ειδική αιτιολογία για έξοδα παραστάσεως ύψους 25 000 βελγικών φράγκων, δηλαδή περισσότερο από το διπλό της κυρίως αμοιβής. Χωρίς αυτή την αιτιολογία τα εν λόγω έξοδα παραστάσεως ή πρέπει να θεωρηθούν ως πρόσθετη αμοιβή ή διαφορετικά, εφόσον πράγματι επρόκειτο για έξοδα παραστάσεως, η εξωυπηρεσιακή δραστηριότητα του προσφεύγοντος είχε μεγαλύτερο εύρος απ' όσο αυτός ανέφερε. Ο ίδιος ανέφερε ότι ήταν *σύνδεσμος* μεταξύ των Ιταλών και των Βέλγων που ήσαν μέλη του αναφερθέντος Gruppo saccarifero Veneto.

Επομένως θεωρώ και την πέμπτη αιτίαση αβάσιμη.

6. Με την έκτη αιτίαση, ο προσφεύγων προσάπτει στην αρμόδια για τους διορισμούς αρχή ότι παραβίασε την αρχή της αναλογικότητας. Δεν υπάρχει καμία λογική σχέση μεταξύ των διαπιστωθέντων πραγματικών περιστατικών — της παράλειψης αιτήσεως για την παροχή αδείας ασκήσεως εξωυπηρεσιακής απασχολήσεως από το 1977 — και της πειθαρχικής ποινής που απαγγέλθηκε, δηλαδή του υποβιβασμού σε κατώτερο βαθμό που ταυτόχρονα έχει ως αποτέλεσμα τον υποβιβασμό σε χαμηλότερη σταδιοδρομία και συνδέεται με υποβιβασμό σε χαμηλότερο κλιμάκιο.

Η Επιτροπή αντιτάσσει σ' αυτό ότι η πειθαρχική ποινή που επιβλήθηκε στον προσφεύγοντα στηρίζεται σε δύο διαφορετικές παραβάσεις καθήκοντος. Κατά την επιβολή της εν λόγω πειθαρχικής ποινής, η Επιτροπή δεν υπερέβη τα όρια της ευρείας διακριτικής της ευχέρειας.

Καταρχάς πρέπει να τονιστεί ότι με την πειθαρχική ποινή τιμωρούνται στην πραγματικότητα δύο παραβάσεις: αφενός, η περαιτέρω μεταβίβαση των εγγράφων και, αφετέρου, η άσκηση εξωυπηρεσιακής δραστηριότητας για την οποία δεν είχε δοθεί άδεια, σημείο ως προς το οποίο πρέπει να γίνει πάλι διάκριση μεταξύ του χρονικού διαστήματος από το 1972 ώς το 1977 και του μετέπειτα χρόνου· όσον αφορά το πρώτο χρονικό διάστημα η σχεδιαζόμενη εξωυπηρεσιακή δραστηριότητα δεν είχε περιγραφεί στον απαιτούμενο βαθμό, όσο δε αφορά το δεύτερο χρονικό διάστημα, δεν υποβλήθηκε καμιά αίτηση αδείας για την άσκηση εξωυπηρεσιακής δραστηριότητας. Επομένως η έκταση της παράβασης καθήκοντος που διαπιστώθηκε εμφανίζεται υπό διαφορετικό φως.

Εξάλλου, παραπέμπω στη νομολογία του Δικαστηρίου, η οποία πράγματι αναγνωρίζει στην αρμόδια για τους διορισμούς αρχή ευρεία διακριτική ευχέρεια κατά την επιβολή πειθαρχικών ποινών. Έτσι, το Δικαστήριο έκρινε με

την απόφασή του της 4ης Φεβρουαρίου 1970 στην υπόθεση 13/69 [2] ότι η κρίση περί της βαρύτητας του παραπτώματος που το πειθαρχικό συμβούλιο διαπίστωσε σε βάρος του ενδιαφερομένου και η επιλογή της πειθαρχικής ποινής, που θεωρείται η κατάλληλη ενόψει του εν λόγω παραπτώματος, εναπόκειται στη διακριτική εξουσία της αρμόδιας για τους διορισμούς αρχής. Οι πραγματικοί και νομικοί ισχυρισμοί του προσφεύγοντος στην υπόθεση 13/69 [2] δεν αποδεικνύουν ότι η εκτίμηση αυτή δεν σχετίζεται με το διαπιστωθέν παράπτωμα ή ότι η επιβληθείσα πειθαρχική ποινή είναι δυσανάλογη προς τα πραγματικά περιστατικά που διαπιστώθηκαν σε βάρος του. Για το λόγο αυτό, το Δικαστήριο απέρριψε τη σχετική αιτίαση ως αβάσιμη.

Στην απόφασή του της 30ής Μαΐου 1972 στην υπόθεση 46/72 [3], το Δικαστήριο δέχτηκε τα εξής:

« Δεδομένου ότι η πράξη που καταλογίζεται στον προσφεύγοντα διαπιστώθηκε, η πειθαρχική αρχή μπορεί να επιλέξει την κατάλληλη πειθαρχική ποινή. Επίσης, δεν πρόκειται για περιουσιακή διαφορά και επομένως το Δικαστήριο δεν μπορεί να υποκαταστήσει την πειθαρχική αρχή στην κρίση της, εκτός αν συντρέχει περίπτωση προφανούς νομικού σφάλματος ή καταχρήσεως εξουσίας. »

Δεν διαπιστώνω την ύπαρξη δυσαναλογίας μεταξύ παραβάσεως καθήκοντος και πειθαρχικής ποινής, προφανές νομικό σφάλμα ή κατάχρηση εξουσίας. Ο προσφεύγων άσκησε, αφενός, εξωυπηρεσιακή δραστηριότητα σε έκταση που η αρμόδια για τους διορισμούς αρχή δεν γνώριζε. Εργάσθηκε για μια επιχείρηση ή όμιλο επιχειρήσεων που ασκεί τις δραστηριότητές της στον τομέα της ζάχαρης, ένα τομέα ο οποίος λόγω των δυσχερειών παραγωγής και διαθέσεως που αντιμετωπίζει ρυθμίζεται σε μεγάλο βαθμό από το κοινοτικό δίκαιο. Αφετέρου, με την περαιτέρω μεταβίβαση δήθεν εμπιστευτικών εγγράφων της Επιτροπής δόθηκε η εντύπωση ότι οι υπάλληλοι της Κοινότητας μπορούν να εξαγοράζονται. Στο εν λόγω εμπόριο εγγράφων ο προσφεύγων τουλάχιστον συνέπραξε και επομένως επέφερε σοβαρή ζημία στο σύνολο των υπαλλήλων της Κοινότητας.

Για τους λόγους αυτούς δεν μπορώ να διαπιστώσω την ύπαρξη δυσαναλογίας που απαιτεί η νομολογία· αντιθέτως έχω τη γνώμη ότι η αρμόδια για τους διορισμούς αρχή παρέμεινε εντός των επιτρεπομένων ορίων κατά την επιβολή της πειθαρχικής της ποινής.

Υπολείπεται ακόμη να εξεταστεί αν ο καθορισμός του κλιμακίου πρέπει να θεωρηθεί ως αυτόνομη κύρωση. Εκ πρώτης όψεως αυτό φαίνεται δυνατό, δεδομένου ότι το άρθρο 86, παράγραφος 2, προβλέπει τον υποβιβασμό σε χαμηλότερο κλιμάκιο ως αυτοτελή πειθαρχική ποινή. Εφόσον το πειθαρχικό συμβούλιο πρότεινε με τη γνώμη του μόνο τον υποβιβασμό του προσφεύγοντος σε χαμηλότερο βαθμό και η αρμόδια για τους διορισμούς αρχή υπεβίβασε στο βαθμό Α6, κλιμάκιο 4, τον προσφεύγοντα που βρισκόταν στο βαθμό Α5, κλιμάκιο 6, είναι πράγματι δυνατό να θεωρηθεί ότι υπάρχουν δύο ξεχωριστές πειθαρχικές ποινές στην απόφαση της αρμόδιας για τους διορισμούς αρχής. Αυτό όμως θα είχε στη συνέχεια ως αποτέλεσμα να πρέπει να αρθεί η απόφαση περί του νέου καθορισμού του κλιμακίου και να αναπεμφθεί το θέμα στην Επιτροπή προκειμένου να εκδώσει νέα απόφαση. Αυτό συνάγεται από τη νομολογία του Δικαστηρίου, το οποίο με την απόφαση της 29ης Ιανουαρίου 1985 στην υπόθεση 228/83 [4] έκανε δεκτό ότι το Δικαστήριο δεν μπορεί να υποκαταστήσει την εκτίμηση της πειθαρχικής αρχής με τη δική του εκτίμηση, πλην περιπτώσεως προφανούς πλάνης ή καταχρήσεως εξουσίας. Στη συνέχεια, εντούτοις, το Δικαστήριο έκρινε περαιτέρω ότι για να ασκηθεί ο έλεγχος αυτός

2 — Απόφαση της 4ης Φεβρουαρίου 1970 στην υπόθεση 13/69, August Joseph van Eick κατά Επιτροπής, Slg. 1970, σ. 3.

3 — Απόφαση της 30ής Μαΐου 1973 στην υπόθεση 46/72, Robert De Greef κατά Επιτροπής, Slg. 1973, σ. 543.

4 — Απόφαση της 29ης Ιανουαρίου 1985 στην υπόθεση 228/83, F. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1985, σ. 290, σκέψη 34 επ.

απαιτείται να αναφέρονται στην αιτιολογία της απόφασης τα περιστατικά που διαπιστώνονται κατά τρόπο συγκεκριμένο σε βάρος του υπαλλήλου και τους λόγους που ώθησαν την αρμόδια για τους διορισμούς αρχή στην επιβολή της συγκεκριμένης κύρωσης. Αν η κύρωση την οποία επέβαλε η αρμόδια για τους διορισμούς αρχή είναι βαρύτερη από την κύρωση που πρότεινε το πειθαρχικό συμβούλιο, η αιτιολογία της απόφασης πρέπει να περιέχει επίσης τους λόγους για την εν λόγω επιβολή βαρύτερων κυρώσεων.

Εντούτοις, τέτοια αιτιολογία δεν υπάρχει.

Παρ' όλα αυτά, δεν έχω τη γνώμη ότι ο νέος καθορισμός του κλιμακίου πρέπει να θεωρηθεί ως αυτοτελής πειθαρχική κύρωση. Αυτό προκύπτει από τον τρόπο με τον οποίο ο κανονισμός υπηρεσιακής καταστάσεως των υπαλλήλων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων ρυθμίζει το κλιμάκιο. Πράγματι, το κλιμάκιο δεν αποτελεί σταθερό μέγεθος — και αυτό προκύπτει ιδίως από τη ρύθμιση περί προαγωγής σύμφωνα με το άρθρο 46 του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως των υπαλλήλων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων — το οποίο ανατρέχει αρχικά στην έναρξη της υπηρεσίας των υπαλλήλων και στη συνέχεια μεταβάλλεται μόνο με την πάροδο του χρόνου. Εν πάση περιπτώσει, αυτό ισχύει για τη μεγάλη πλειοψηφία των υπαλλήλων οι οποίοι μια φορά στη διάρκεια της σταδιοδρομίας τους προάγονται. Κατά την προαγωγή το κλιμάκιο, πράγματι, δεν παραμένει το ίδιο, αλλά καθορίζεται εκ νέου σύμφωνα με τον υπολογισμό του άρθρου 46 του λανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως των υπαλλήλων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, πράγμα που έχει σχεδόν πάντα ως συνέπεια το κλιμάκιο να είναι χαμηλότερο στον ανώτερο βαθμό απ' ό,τι ήταν στον προηγούμενο κατώτερο βαθμό. Επομένως η αλλαγή του βαθμού έχει αναγκαστικά ως συνέπεια την αλλαγή του κλιμακίου· όσον αφορά την προαγωγή το σημείο αυτό ρυθμίζεται στο άρθρο 46 του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως των υπαλλήλων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, ενώ για τον υποβιβασμό ο κανονισμός δεν περιέχει καμιά ρύθμιση. Απ' αυτό συνάγω ότι ο καθορισμός του κλιμακίου εναπόκειται στη σύμφωνη προς τα καθήκοντά της κρίση της αρμόδιας για τους διορισμούς αρχής. Δεν βλέπω καμιά υπέρβαση των ορίων της διακριτικής εξουσίας που έχει παραχωρηθεί στην αρμόδια για τους διορισμούς αρχή σε περίπτωση που η εν λόγω αρχή καθορίζει κατά τον υποβιβασμό του υπαλλήλου σε χαμηλότερο βαθμό και νέο — χαμηλότερο — κλιμάκιο, ενόψει ιδίως του ότι ο υποβιβασμός σε *ένα* χαμηλότερο βαθμό δεν πρέπει απαραιτήτως να σημαίνει τον υποβιβασμό *στον επόμενο χαμηλότερο* βαθμό.

Κατόπιν όλων αυτών θεωρώ και την έκτη αιτίαση ως αβάσιμη.

7. Με την έβδομη αιτίαση ο προσφεύγων προσάπτει στην καθής ότι παρέβη τα άρθρα 12, 86, 87 του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως, καθώς και ότι παραβίασε τις αρχές που διέπουν το γενικό πειθαρχικό δίκαιο και τα δικαιώματα της υπεράσπισης. Εν προκειμένω στηρίζεται στο γεγονός ότι βάσει των διαπιστωθέντων πραγματικών περιστατικών η παράβαση καθήκοντος δεν χαρακτηρίστηκε πλέον ως παράβαση του άρθρου 17 του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως των υπαλλήλων, αλλά απλώς ως παράβαση του άρθρου 12 του εν λόγω κανονισμού. Έχει τη γνώμη ότι η πειθαρχική διαδικασία έπρεπε να κινηθεί εκ νέου βάσει της λιγότερο βαριάς μομφής.

Σ' αυτό η Επιτροπή αντιτάσσει ότι η κύρωση που τελικά επιβλήθηκε αφορούσε ακριβώς τα πραγματικά περιστατικά, ως προς τα οποία ο ενδιαφερόμενος έτυχε αρχικώς ακροάσεως τον Οκτώβριο του 1981. Το πειθαρχικό συμβούλιο προέβη απλώς σε διαφορετικό νομικό χαρακτηρισμό της παράβασης καθήκοντος.

Στην πραγματικότητα, ο νομικός χαρακτηρισμός του υπηρεσιακού παραπτώματος μεταβλήθηκε κατά τη διάρκεια της πειθαρχικής διαδικασίας. Ειδικότερα, δεν μπόρεσε να επιβεβαιωθεί η αρχική μομφή — η περαιτέρω μεταβίβαση μυστικών ή εμπιστευτικών εγγράφων. Για το λόγο αυτό, το πειθαρχικό συμβούλιο χαρακτήρισε τα διαπιστωθέντα πραγματικά περιστατικά απλώς ως παράβαση του άρθρου 12 του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως. Ας μου επιτραπεί να αναφέρω τη διάταξη αυτή: « Ο υπάλληλος πρέπει να αποφεύγει κάθε πράξη και ειδικότερα κάθε δημόσια έκφραση γνώμης που δύναται να θίξει την αξιοπρέπεια του λειτουργήματός του ».

Ακόμη και αν είναι θεωρητικά δυνατό στη διάρκεια μιας πειθαρχικής διαδικασίας να αποκαλυφθούν γεγονότα, τα οποία μπορούν να στρέψουν την αρχική κατηγορία σε μία εντελώς διαφορετική κατεύθυνση και να καταστήσουν αναγκαία την εκ νέου κίνηση της πειθαρχικής διαδικασίας, η άποψή μου και στην προκειμένη περίπτωση είναι ότι δεν αναφέρθηκε σχετικά κανένα στοιχείο.

Η πειθαρχική διαδικασία απέληξε στη διαπίστωση μιας όχι τόσο βαριάς παράβασης καθήκοντος, χωρίς πράγματι η μομφή που διατυπώθηκε αρχικά να μεταβληθεί ουσιαστικά. Υπό αυτές τις συνθήκες δεν αντιλαμβάνομαι για ποιο λόγο θα έπρεπε να κινηθεί εκ νέου η πειθαρχική διαδικασία. Η πειθαρχική διαδικασία χρησιμεύει ακριβώς για να επανεξετάζεται το βάσιμο των αρχικά διατυπωθέντων μομφών. Η μομφή παραβάσεως του άρθρου 17 του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως των υπαλλήλων περιλαμβάνει επίσης, κατά κανόνα, μία (επικουρική) μομφή παραβάσεως του άρθρου 12. Παράβαση της υποχρέωσης τηρήσεως της μυστικότητας ή της μη διαδόσεως που προβλέπεται στο άρθρο 17 πρέπει πράγματι κανονικά να θεωρείται και ως ενέργεια που μπορεί να θίξει την αξιοπρέπεια του λειτουργήματος του υπαλλήλου.

Επομένως θεωρώ και την έβδομη αιτίαση ως αβάσιμη.

II. Όσον αφορά τις αξιώσεις αποζημιώσεως που περιλαμβάνονται στις υποθέσεις 255/83 και 256/83 μπορώ να πω με συντομία τα εξής:

1. Όπως ο ίδιος ο προσφεύγων αναφέρει η αξίωση αποζημιώσεως που προβάλλεται στην υπόθεση 255/83 αφορά την αποζημίωση για τις υλικές και ηθικές ζημίες που υπέστη ο προσφεύγων συνεπεία της *παράνομης* απόφασης περί υποβιβασμού. Η αξίωση αποζημιώσεως στηρίζεται επομένως στο φερόμενο παράνομο χαρακτήρα της πειθαρχικής απόφασης. Δεδομένου ότι εγώ δεν μπόρεσα να διαπιστώσω παρόμοια παράνομη πειθαρχική απόφαση, θεωρώ την αξίωση αποζημιώσεως στην υπόθεση 255/83 ως αβάσιμη.

2. Σχετικά με την αξίωση αποζημιώσεως στην υπόθεση 256/83

Με αυτή την αξίωση αποζημιώσεως ο προσφεύγων επιθυμεί να λάβει αποζημίωση σε χρήμα για τη ζημία που υπέστη λόγω πλημμελών μέτρων ή παραλείψεων της Επιτροπής κατά τη διάρκεια της πειθαρχικής διαδικασίας.

Η αξίωση αποζημιώσεως προβλήθηκε για την περίπτωση που η κυρίως πειθαρχική ποινή θεωρηθεί νόμιμη από το Δικαστήριο. Η εν λόγω αξίωση αφορά μια υλική και μια ηθική ζημία: η πειθαρχική ποινή τερμάτισε πρόωρα τη σταδιοδρομία του προσφεύγοντος, ο προσφεύγων υπέστη βλάβη της υγείας του, η τιμή του υπέστη προσβολή. Όλα αυτά οφείλονται στα υπηρεσιακά παραπτώματα, στα οποία υπέπεσε η καθής κατά τη διάρκεια της πειθαρχικής διαδικασίας, δηλαδή στο ίδιο παράπτωμα που προσβλήθηκε ήδη με την προσφυγή στην υπόθεση 255/83.

Όπως ανέφερα πιο πάνω, δεν θεωρώ μόνο την απόφαση της αρμόδιας για τους διορισμούς αρχής, την πειθαρχική ποινή, ως νόμιμη αλλά επίσης και τη διαδικασία που απέληξε στην εν λόγω απόφαση. Η πειθαρχική διαδικασία διήρκεσε βέβαια πολύ χρόνο, ο δε προσφεύγων ζήτησε πολλές φορές να επιταχυνθεί η διεξαγωγή της πειθαρχικής διαδικασίας· αφετέρου, όμως, και ο προσφεύγων συνέβαλε στις καθυστερήσεις μη υπογράφοντας το πρωτόκολλο της ακρόασης της 7ης Οκτωβρίου 1981 υπό την τελική του μορφή παρά τις κατ' επανάληψη προσκλήσεις και επιπλέον — κατά τη διάρκεια της απουσίας του από την υπηρεσία που οφειλόταν σε λόγους υγείας — επειδή δεν μπορούσε να βρεθεί στη διεύθυνση που είχε δώσει. Γενικά, επομένως, δεν κατέδειξε ότι η καθής καθυστέρησε υπαιτίως την πειθαρχική διαδικασία. Εξάλλου, καθ' όλη τη διάρκεια της

πειθαρχικής διαδικασίας ο προσφεύγων εξακολούθησε να έχει τα δικαιώματα που απέρρεαν από την παλιά του υπηρεσιακή θέση.

Δεδομένου ότι, όπως καταδείχθηκε, δεν μπόρεσα να εξακριβώσω κανένα συγκεκριμένο μέτρο της καθής που να είναι καθαυτό ελαττωματικό, θεωρώ και το αίτημα αποζημιώσεως της υπόθεσης 256/83 ως αβάσιμο.

Γ. Κατόπιν όλων αυτών προτείνω στο Δικαστήριο να απορρίψει ως αβάσιμες και τις δύο ασκηθείσες προσφυγές στις συνεκδικαζόμενες υποθέσεις 255 και 256/83 και να καταδικάσει κάθε διάδικο στα δικαστικά του έξοδα σύμφωνα με το άρθρο 70 του κανονισμού διαδικασίας.